

MINISTERUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA

CURRICULUM la cursul opțional
TEORIA ȘI PRACTICA TRADUCERII
CLASA A IX-XI-a

Aprobat la Consiliul Național pentru Curriculum (Ordinul ministrului educației
nr. 561 din 12 iunie 2015)

Autori: Abramova Oxana
Marienco Tatiana

CUPRINS

PRELIMINARII

I. CONCEPȚIA DIDACTICĂ A DISCIPLINEI

II. COMPETENȚELE SPECIFICE ALE DISCIPLINEI *TEORIA ȘI PRACTICA
TRADUCERII*

III. STRUCTURA ȘI CONȚINUTUL CURSULUI

IV. REPARTIZAREA TEMELOR PE CLASE ȘI PE UNITĂȚI DE TIMP

V. EVALUAREA

VI. BIBLIOGRAFIE

PRELIMINARII

În Republica Moldova educația este permanent sub semnul schimbărilor și într-o dezvoltare continuă. Codul educației stabilește obiectivul educațional central care este *formarea unor elevi capabili de a se încadra activ în domeniile vieții sociale, de a se familiariza cu valorile umane și culturale, ceea ce ar asigura viabilitatea unei societăți deschise.*

Educația reprezintă factorul primordial al dezvoltării durabile a societății bazată pe cunoaștere și urmărește formarea următoarelor competențe-cheie: (Articolul 11)

- a) comunicarea în limba română;
- b) comunicarea în limba maternă și în limbile străine;**
- c) competențe în matematică, științe și tehnologie;
- d) competențe digitale;
- e) competența de a învăța să înveți;
- f) competențe sociale și civice;
- g) spiritul de inițiativă și antreprenorial;
- h) conștiința și expresia culturală.

În legătură cu aceasta, instituțiile de învățământ din Republica Moldova introduc diverse cursuri specializate. Unul dintre cele mai necesare cursuri la momentul actual este *Teoria și practica traducerii*. Pentru dezvoltarea competențelor de traducere cursul dat propune un spectru larg de texte autentice cu diversă stilistică, ceea ce permite dezvoltarea și îmbogățirea vocabularului elevului și a universului lui spiritual.

Scopul însușirii acestui curs este de a familiariza elevii cu istoria traducerii, cu noțiunile de bază ale ei, cu procesul, conceptele și cu evaluarea calității unei traduceri. De asemenea, scopul cursului mai constă în studierea diverselor probleme de traducere și justificarea utilizării unor tehnici, ceea ce ar contribui la o traducere de calitate.

Obiectivele cursului sînt: formarea la elevi a viziunii holistice despre procesul de traducere ca fel de mediere lingvistică, dezvoltarea capacităților elevilor de a înțelege teoretic problemele practice generate de traducere, perfecționarea lingvistică și filologică a elevilor, interdisciplinitatea, dezvoltarea tendinței permanente de acumulare și îmbunătățire a cunoștințelor.

I. Concepția didactică a disciplinei

Pe parcursul ultimului deceniu în sistemul de învățământ al Republicii Moldova au avut loc modificări de amploare. S-a schimbat concepția față de procesul instructiv-educativ și de evaluare, față de metodele și tehnicile de instruire, față de curriculumul școlar și de manuale. Procesul de instruire se bazează pe competențe. Cursul propus permite dezvoltarea instruirii bazate pe formarea de competențe lingvistice și de comunicare într-o limbă străină. Astfel se asigură centrarea pe factorul decisiv, elevul, realizându-se condiția principală a învățământului formativ.

Principiile de bază ale educației sunt:

- formarea integrală și armonioasă a unei personalități autonome și creative;
- încadrarea socioculturală a individului conform abilităților acumulate;
- dezvoltarea competențelor de selectare, prelucrare și prezentare a unor informații din diverse surse;
- dezvoltarea abilităților de a acționa autonom și creativ în diferite situații de viață;
- dezvoltarea gândirii critice.

Scopurile educației sînt:

- crearea posibilităților de interacțiune ale elevilor, motivarea interesului față de studii;
- crearea condițiilor de autoexprimare, autorealizare și autoinstruire;
- dezvoltarea și aplicarea efectivă a capacităților mintale;
- dezvoltarea capacităților individuale ;
- aplicarea în practică a abilităților acumulate;
- susținerea elevilor în alegerea temelor și proiectelor de cercetare.

Cursul dat permite elevului să se manifeste ca personalitate. Elevul se încadrează activ în diverse discuții, schimb de opinii, rezolvă situații de comunicare. Fiecare elev este activ în cadrul lecției, ia decizii în rezolvarea problemelor de comunicare.

Toate metodele și tehnicile utilizate în cadrul lecțiilor corespund obiectivelor și subcompetențelor vizate. O atenție deosebită se acordă tehnicilor și metodelor interactive: brainstormingului, situațiilor de comunicare, diverselor tipuri de dialog, referatelor, proiectelor de grup etc. Utilizînd aceste metode, profesorul motivează elevii să-și expună opinia în baza analizei, sintezei și evaluării. Toate acestea contribuie la dezvoltarea multilaterală a individului. Cele mai efective metode sînt acelea ce trezesc la elevi interesul față de instruire.

La o analiză minuțioasă a lecțiilor s-a constatat că acest curs:

- motivează în permanență elevul;
- responsabilizează elevul întru luarea de decizii;

- dezvoltă competențele de învățare;
- dezvoltă gândirea critică și creativitatea;
- crează condiții pentru aplicarea cunoștințelor în practică;
- contribuie la dezvoltarea intelectuală, emoțională și socioculturală a elevului.

Prefesorul este liber în alegerea conținuturilor, temelor, manualului, materialelor didactice aferente. Elevii sunt asigurați cu materialele necesare pentru dezvoltarea capacităților intelectuale. Toate rezultatele sunt importante, reflectând cunoștințele și abilitățile acumulate. Evaluarea stimulează dezvoltarea personalității elevului.

Teoria și practica traducerii se studiază în clasa a IX-a. Pe parcursul anului se studiază următoarele domenii:

- problemele de bază ale traducerii;
- aspectele lexicale ale traducerii (semantizarea cuvintelor, cuvintele polisemantice, neologismele, locuțiunile, expresiile idiomatice, proverbele, zicătorile, etc.)
- dificultățile gramaticale ale traducerii;
- dificultățile de bază ale sintaxei etc.

II. Competențele ce se formează la elevi în urma însușirii disciplinei „*Teoria și practica traducerii*”

Tehnica de bază utilizată la orele de „*Teoria și practica traducerii*” este translarea. Se traduc texte autentice din limba engleză în limba rusă și se efectuează și traducerea simultană a lor. Aceste tehnici permit îmbogățirea vocabularului, consolidarea structurilor gramaticale studiate, dezvoltarea potențialului creativ la elevi.

Studierea disciplinei date contribuie la:

- îmbogățirea vocabularului;
- lărgirea orizontului elevului;
- dezvoltarea gândirii critice;
- dezvoltarea deprinderilor de vorbire;
- dezvoltarea potențialului creativ etc.

La ore profesorul trezește interesul elevilor pentru disciplina dată, introduce în procesul de învățare elemente noi de dezvoltare a vocabularului, activează motivația. Pentru aceasta o atenție deosebită se atrage selecției textelor și a exercițiilor, a articolelor cognitive. Ele lărgesc orizontul elevilor în diferite domenii ale științei, trezesc interesul față de limba engleză, față de tradițiile și obiceiurile poporului englez și a altor vorbitori nativi.

Formele și metodele de lucru pot fi foarte variate: traducerea, relatarea textului, discuția asupra celor citite, referate și comunicări la tema propusă etc. Profesorul atrage o atenție deosebită la elaborarea de proiecte în perechi și de grup. O dată la două săptămâni elevii primesc o anumită sarcină și o realizează de sine stătător sau în grup. Aceste sarcini dezvoltă competențele de comunicare, creativitatea, lărgesc orizontul spiritual și îmbogățesc vocabularul elevilor. Un aspect important este că elevii învață să concluzeze în echipe.

Elevul care a însușit programa disciplinei „*Teoria și practica traducerii*” trebuie să posede următoarele **competențe**:

a) socioculturale:

- să se orienteze în sistemul valorilor general - umane;
- să posede competențe de comunicare socioculturală și interculturală .

b) lingvistice, interdisciplinare și comunicative:

- să posede cunoștințe lingvistice, care includ cunoașterea fenomenelor fonetice, lexicale, gramaticale, de formare a cuvintelor și a legăturilor de funcționare a limbii etc;
- să cunoască normele de conduită, etice și morale ale societății;
- să posede modalități discursive de realizare a obiectivelor de comunicare, aplicându-le la particularitățile textului comunicativ curent (timpul, locul, obiectivele și condițiile de interacțiune);
- să cunoască modalitățile de exprimare a legăturii semantice, comunicative și structurale dintre părțile enunțului - elementele compoziționale ale textului (introducerea, partea de bază, încheierea) și coerența exprimării;
- să-și exprime liber opinia, utilizând adecvat variate mijloace lingvistice;
- să cunoască particularitățile de bază ale tuturor stilurilor de comunicare: oficial, neutru și neoficial;
- să fie capabil să depășească stereotipurile și să realizeze un dialog intercultural;
- să cunoască algoritmul de lucru cu textul, ceea ce va favoriza înțelegerea globală a textului;
- să cunoască etapele de pregătire a traducerii;
- să poată selecta informații din literatura de specialitate și din rețelele de socializare;
- să cunoască și să aplice tehnicile de bază ale traducerii;
- să fie capabil să realizeze traducerea orală a unui text cu respectarea normelor lexicale, gramaticale, sintactice și stilistice;
- să posede etica traducerii orale;
- să aibă deprinderi de a lucra cu computerul ca mijloc de obținere, prelucrare și dirijare a informației;
- să fie capabil să lucreze cu informația din rețelele media și cele de socializare;

- să poată utiliza dicționarele, sursele electronice pentru rezolvarea problemelor lingvistice.

III. Structura și conținutul cursului *Teoria și practica traducerii*

Structura cursului conține 8 module:

1. Etapele de bază ale istoriei și științei despre traducere. Teoria și practica procesului de traducere în lumea contemporană. Funcțiile principale ale traducerii în societatea umană. Dezvoltarea primordială a traducerii comunicative. Clasificarea traducerii.

2. Procesul de traducere în lumea contemporană. Traducătorii renumiți. Tirajul mare al traducerilor și statutul înalt socioprofesional al traducătorilor. Apariția tipurilor noi de translare. Tehnica traducerii ca proces ce studiază specificul diverselor tipuri de texte (tehnico-științifice literare, sincronice etc.).

Teoria translărilor private, teoria ce studiază particularitățile traducerii dintr-o limbă specifică în alta.

3. Analiza comparativă a textului original și a celui tradus - metoda inițială de studiere a teoriei translării completată cu: 1) analiza comparativă a resurselor LS (limbă sursă) și a LT (limba de traducere); 2) analiza comparativă a culturii vorbitorilor nativi de LS și LT; 3) analiza comparativă a competențelor comunicative ale autorului textului sursă, ale traducătorului și ale destinatarului translării; 4) analiza comparativă a traducerilor unui și același text - sursă concomitent sau în alte perioade de timp efectuate de diverși traducători; 5) analiza comparativă a sondajelor de informare ale vorbitorilor nativi de LS și de LT.

4. Interacțiunea teoriei procesului de translare și a altor discipline lingvistice. Teoria traducerii și critica literară. Clasificarea de stil și de gen literar a translărilor. Particularitățile specifice ale traducerii literare. Tipurile translării orale. Translarea consecutivă și sincronă – tipuri de activitate în procesul de comunicare.

5. Conceptul “modelul traducerii”. Descrierea procesului de traducere prin metoda modelării. Sarcinile și scopul modelării procesului de translare. Modelul situațional de transformare și semantic al traducerii. Prezentarea procesului de translare în cadrul fiecărui model. Avantajele și dezavantajele fiecărui model.

6. Procedeele, mijloacele și metodele traducerii. Tipurile de traducere. Transformările gramaticale la translare (inclusiv parțial condiționate de factorii lexicali și stilistici), cauzele lor și căile de realizare.

7. Traducerea adecvată, literală și liberă. Procedeele tradiționale de apreciere a calității traducerii și insuficiența lor. Aprecierea utilizării noțiunilor de traduceri „ literale “ și “ libere”. Problema evidențierii criteriilor de apreciere a calității traducerii.

8. Problemele lexico-semantice ale translării.

Translarea diferitor categorii de nume proprii (transcriere, translitera-ție, calchiere etc.). Evidența corespunderii normelor formate tradițional. Modificările apărute în transmiterea numelor proprii.

”Prietenii falși “ ai translatorului și lexicul internațional.

Clasificarea coincidențelor frazeologice. Problema traducerii expresiilor idiomatice, a proverbelor și zicătorilor. Funcțiile frazeologismelor în text. Structura semantică a frazeologismelor. Sensul figurat, direct, emoțional, stilistic și național - specific al frazeologismului.

N.	Data	COMPETENȚE SPECIFICE (SCI) SUBCOMPETENȚE (SC)		CONȚINUTURI	METODE ȘI FORME DE LUCRU	Numărul de ore
		SCI	SC			
		1. Momente generale ale traducerii				1
		1. Definiția traducerii				
		2. Clasificarea traducerii	ASPECTE LEXICALE: 1. Definiția diferitor sensuri lexicale ale cuvintelor 2. Definiția noțiunii de traducere	- Traducerea ca activitate lingvistică - Definiția traducerii	• Traducerea spontană a monologurilor • Evidențierea sensului din conținutul textului • Skimming	
		3. Repetare	ASPECTE GRAMATICALE: 1. Clasificarea traducerii	- Clasificarea după calitate	• Răspunsuri la întrebări	4
		4. Caracteristica succintă a traducerii	TRADUCEREA SIMULTANĂ	- Stabilirea sensului cuvîntului	• Citirea selectivă	
		5. Repetare	ASPECTE LEXICALE: 1. Clasificarea dicționarelor	- Procesul de traducere și cauzele greșelilor tipice TEST No1	• Transmiterea informației • Rezumatul	1
				- Learners' Dictionaries (English-English) - Neologisme	• Lucrul în perechi	2
				TEST No2	• Lucrul în grup • Lucrul în lanț	
					• Lucrul individual	1
					• Brainstorming	

--	--	--	--	--	--	--

No	DATA	COMPETENȚE SPECIFICE (SCI) SUBCOMPETENȚE (SC)		CONȚINUTURI	METODE ȘI FORME DE LUCRU	KOJ-BO ЧАСОВ
		SCI	SC			
		I. Probșemele lexicale ale traducerii				
		1. Varietatea noțiunilor	ASPECTE LEXICALE: 1. Analiza modalităților de formare a cuvintelor 2. Definiția unităților de traducere	- Strategiile traducerii - Transformările lexicale (p. 1) - Transformările lexicale (p. 2) - Transformările lexicale(p. 3) - Gramatica (repetare)	• Traducerea spontană a monologurilor • Evidențierea sensului din conținutul textului • Skimming	2
		2. Raportul dintre limbile rusă și engleză	ASPECTELE GRAMATICALE: 1. Modurile de diferențiere a cuvintelor 2. Utilizarea cuvintelor cu mai multe sensuri și a celor dificil de tradus		• Răspunsuri la întrebări • Citire selectivă	2
		3. Traducerea jocurilor de cuvinte și a locuțiunilor idiomatice	TRADUCEREA SIMULTANĂ		• Transmiterea informației • Rezumat	2
		4. Repetare		TEST No3	• Lucrul în perechi	

			<p><u>Semestru I :</u></p> <p>ORE: 16</p> <p>TESTE: 3</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Lucrul în grup • Lucrul în lanț • Lucrul individual • Brainstorming 	1
--	--	--	--	--	--	---

No	DATA	COMPETENȚE SPECIFICE (SCI) SUBCOMPETENȚE(SC)		CONȚINUTURI	METODE ȘI FORME DE LUCRU	Numărul de ore
		SCI	SC			
		<p><i>I. Dificultățile gramaticale ale traducerii</i></p> <p>1. Articolul</p> <p>2. Traducerea îmbinărilor de cuvinte</p>	<p>ASPECTELE GRAMATICALE: 1. Utilizarea articolelor hotărâte , nehotărâte și articolelor zero</p> <p>ASPECTELE GRAMATICALE: 1. Traducerea textelor cu ajutorul regulilor studiate</p>	<p>- Articolul nehotărât - Articolul hotărât - Articolul zero</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Traducerea spontană monologurilor • Evidențierea conținutului din context • Skimming • Răspunsuri la întrebări • Citire selectivă 	4

		3.Repetare 4.Verbele la diateză activă 5.Repetare	2. Îdeplinirea sarcinilor, utilizând regulile studiate TRADUCERE SIMULTANĂ ASPECTELE LEXICALE: 1. Utilizarea timpurilor la diateza activă ASPECTELE GRAMATICALE: 1. Traducerea textelor, folosind regulile studiate 2. Îndeplinirea sarcinilor, utilizând regulile studiate TRADUCERE SIMULTANĂ	TECT No4 - The Indefinite Tenses - The Progressive Tenses - The Perfect Tenses - The Perfect Progressive Tenses TEST No5	• Transmiterea informației • Rezumat • Lucrul în perechi • Lucrul în grup • Lucrul în lanț • Lucrul individual • Brainstorming	1 5 1
--	--	---	--	---	--	---------------------

No	DATA	COMPETENȚE SPECIFICE(SCI) SUBCOMPETENȚE (SC)		CONȚINUTURI	METODE ȘI FORME DE LUCRU	Numărul de ore
		SCI	SC			
		II. Dificultățile gramaticale ale traducerii			•Traducerea spontană	6

		6.Verbele la diateza pasivă	<p>ASPECTELE LEXICALE: 1. Utilizarea timpurilor la diateza pasivă</p> <p>ASPECTELE GRAMATICALE: 1. Traducerea textelor, folosind regulile studiate 2. Efectuarea sarcinilor, utilizând regulile studiate</p> <p>TRADUCERE SIMULTANĂ</p>	<p>- The Indefinite Tenses la diateza pasivă</p> <p>- The Progressive Tenses la diateza pasivă</p> <p>- The Perfect Tenses la diateza pasivă</p> <p>- The Perfect Progressive Tenses la diateza pasivă</p> <p>- Repetare</p>	<p>a monologurilor</p> <ul style="list-style-type: none"> • Evidențierea conținutului din text • Skimming • Răspunsuri la întrebări • Citire selectivă • Transmiterea informației • Rezumat • Lucrul în perechi • Lucrul în grup • Lucrul în lanț • Lucrul individual • Brainstorming 	
		7. Repetare	<p><u>Semestrul II :</u></p> <p>Ore: 17 Teste: 3</p>	<p>TEST N6</p> <p><u>Annual:</u></p> <p>33 de ore: Teste: 6</p>		<p>1</p> <p>1</p>

V. EVALUAREA

Evaluarea elevilor este o treaptă importantă care permite:

- verificarea nivelului competențelor lingvistice;
- realizarea, sintetizarea și totalizarea priceperilor și deprinderilor acumulate;
- îmbunătățirea rezultatelor instruirii;
- evaluarea competențelor elevilor prin diverse teste.

Lucrul individual al elevilor la cursul *Teoria și practica traducerii* include pregătirea de colocviu.

În procesul pregătii elevii se familiarizează cu literatura de specialitate, conștientizează conținutul lecțiilor audiate. Lucrul individual al elevilor mai include și pregătirea referatelor pe diverse teme.

Evaluarea formativă

Evaluarea curentă se realizează la ore și poartă un caracter formativ. Ea constă din întrebări-siuații și de realizare a feedbacku-lui cu apreciere prin notă.

Evaluarea sumativă

Evaluarea sumativă are loc în formă de colocviu la finele semestrului I și II și de asemenea în formă de test la sfârșitul fiecărui modul.

În concluzie putem afirma:

cursul *Teoria și practica traducerii* are la bază o diversitate de teme din domeniul socio-cultural al limbii. Cursul este îndreptat spre dezvoltarea multelaterală a unei personalități poliglote, spre un dialog intercultural, spre altoirea la elevi a valorilor naționale, europene și cele universale.

Bibliografia

- 1) Codul învățământului Republicii Moldova ,№152,17.07.2014.
- 2) Ghid de implementare a curriculumului în învățământului primar și gimnazial, Chișinău, 2011.
- 3) Teoria traducerii (aspecte lingvistice), V.N.Komisarov, manual pentru străini (alolingvi) și facultatea de limbi străine. M., Școala superioară, 1990.
- 4) G. Ȃ. Miram.”Algoritmul traducerii: curs inițial de formalizare a traducerii.”
- 5) Krușelnițaia K.G ,Popov M.N. *Sfaturi pentru traducători*, K.G.Krușelnițaia, M.N.Popov.-M.:Editura <Астрель \ Аст >, 2011.
- 6) Vinogradov V.S. Traducere: *Întrebări lexicale și generale: material didactic*, V.S. Vinogradov /M. KDU, 2009.

Resurse Internet:

- Biblioteca fililogului://p3yum.narod.ru/liberary/index.htm
- Biblioteca profesionalului:http://linguists.narod.ru/
- Filologia:http://www.e-lingvo.net
- Biblioteca electronic:http://www.wengspace.com/dl/books.shtml
- Biblioteca electronică lingvistică:http://www.durov.com/content/books.html